

VILNIAUS LEVO KARSAVINO MOKYKLOS PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus Levo Karsavino mokyklos Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus miesto bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašu, patvirtintu 2016 m. birželio 30 d. Vilniaus miesto savivaldybės Administracijos direktoriaus įsakymu Nr. 30-1602.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti mokyklos bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

3. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus Levo Karsavino mokyklos tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą mokykloje.

4. Tvarkos aprašo tikslas - nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, klasės, mokyklos, šeimos lygmeniu, siekiant ugdyti pozityvų vaiko elgesį ir sukurti draugišką bei saugią atmosferą mokykloje.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų;

6. Visi mokyklos bendruomenės nariai (mokiniai, administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai, rūpintojai), kiti darbuotojai) turi būti supažindinti su mokyklos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka, ją įgyvendinančiais dokumentais pasirašytinai ir privalo tinkamai reaguoti patyčių situacijoje.

7. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

7.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

7.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

7.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

7.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

7.1.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

7.2. **patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama.

7.3. **besityčiojantis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

7.4. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

7.5. **patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias.

7.6. **patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis mokyklos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

7.7. **patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

7.8. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

8. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

II. PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE

9. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, direktoriaus pavaduotojai ugdymui, o jos vykdyme dalyvauja visi mokyklos bendruomenės nariai.

10. Mokyklos vadovas yra atsakingas už mokyklos Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio mokyklos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą.

11. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą mokykloje koordinuoja ne mažiau kaip trys atsakingi asmenys, sudarantys patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo grupę (toliau Vykdyto grupė). Mokyklos vadovas atsakingas asmenis paskiria iš Vaiko gerovės komisijos narių: Vaiko gerovės komisijos pirmininką, psichologą ir socialinį pedagogą, kurie kasmet:

11.1. inicijuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus.

11.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų ar direktoriaus pavaduotojų ugdymui dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

11.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

11.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

11.5. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

11.6. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl mokyklos Patyčių prevencijos ir intervencijos tvarkos aprašo tobulinimo;

11.7. atlieka kitus mokyklos Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos apraše numatytus veiksmus.

12. Klasės vadovai ar direktoriaus pavaduotojai ugdymui kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo Tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

13. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

13.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, esant elektroninėms patyčioms, išsaugo įrodymus;

13.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi, mokyklos nuostatas ir elgesio taisykles;

13.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

13.4. *raštu* informuoja klasės vadovą ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias. Elektroninių patyčių atveju, pateikia išsaugotus įrodymus;

13.5. tiesiogiai informuojant vieną iš Vykdymo grupės narių (Vaiko gerovės komisijos pirmininką, psichologą ar socialinį pedagogą) apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr.2).

14. **Klasės vadovas** vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje:

14.1. su socialiniu pedagogu bent tris kartus per mokslo metus išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias klasėje, informuoja vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis;

14.2. 5-8 klasių vadovai klasės valandėlių metu kreipia dėmesį ir aptaria su vaikais žodines, fizines, socialines, elektronines patyčias (jų atpažinimą, ypatumus ir tinkamą reagavimą) pasirinkta forma; tikslas – aptarti su vaikais priežastis, kodėl vyksta patyčios, padėti vaikams atskirti mitus ir faktus, susijusius su patyčiomis, drąsinti apie tai kalbėti atvirai, pasakyti suaugusiam, aptarti galimus sprendimų būdus.

14.3. klasių vadovai kiekvieno tėvų susirinkimo metu skiria laiko mikroklimato klasėje aptarimui. Su tėvais aptariamos žodinės, fizinės, socialinės, elektroninės patyčios (jų atpažinimas, ypatumai ir tinkamas reagavimas), konkrečios probleminės situacijos klasėje bei jų sprendimai. Svarbi dalis – tėvų motyvavimas atpažinti ir tinkamai reaguoti į patyčias.

14.4. Klasės vadovas, gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:

14.4.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

14.4.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

14.4.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną.

14.4.4. užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 2); ją perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui ar socialiniam pedagogui;

15. Užpildytą formą priėmęs asmuo (Vaiko gerovės komisijos pirmininkas ir socialinis pedagogas) ją registruoja Patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas Vaiko gerovės komisijos pirmininko kabinete);

15.1. nesibaigus patyčių situacijai, imasi spręsti patyčių atvejį.

15.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vykdyto grupės posėdį, o prireikus ir Vaiko gerovės komisijos posėdį.

16. Vykdyto grupė ar Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

16.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

16.2. informuoja mokyklos vadovą apie esamą situaciją;

16.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

17. Socialinis pedagogas, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

17.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

17.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

17.3. užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 2); ją perduoda Vykdyto grupės pirmininkui;

18. Mokiniui pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti mokyklos vadovą, kuris imasi mokyklos tvarkos apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

19. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti mokyklos vadovą, kuris imasi mokyklos tvarkos apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

20. Mokyklos vadovas, sužinojęs apie mokyklos darbuotojo patiriamas patyčias arba mokyklos darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių.

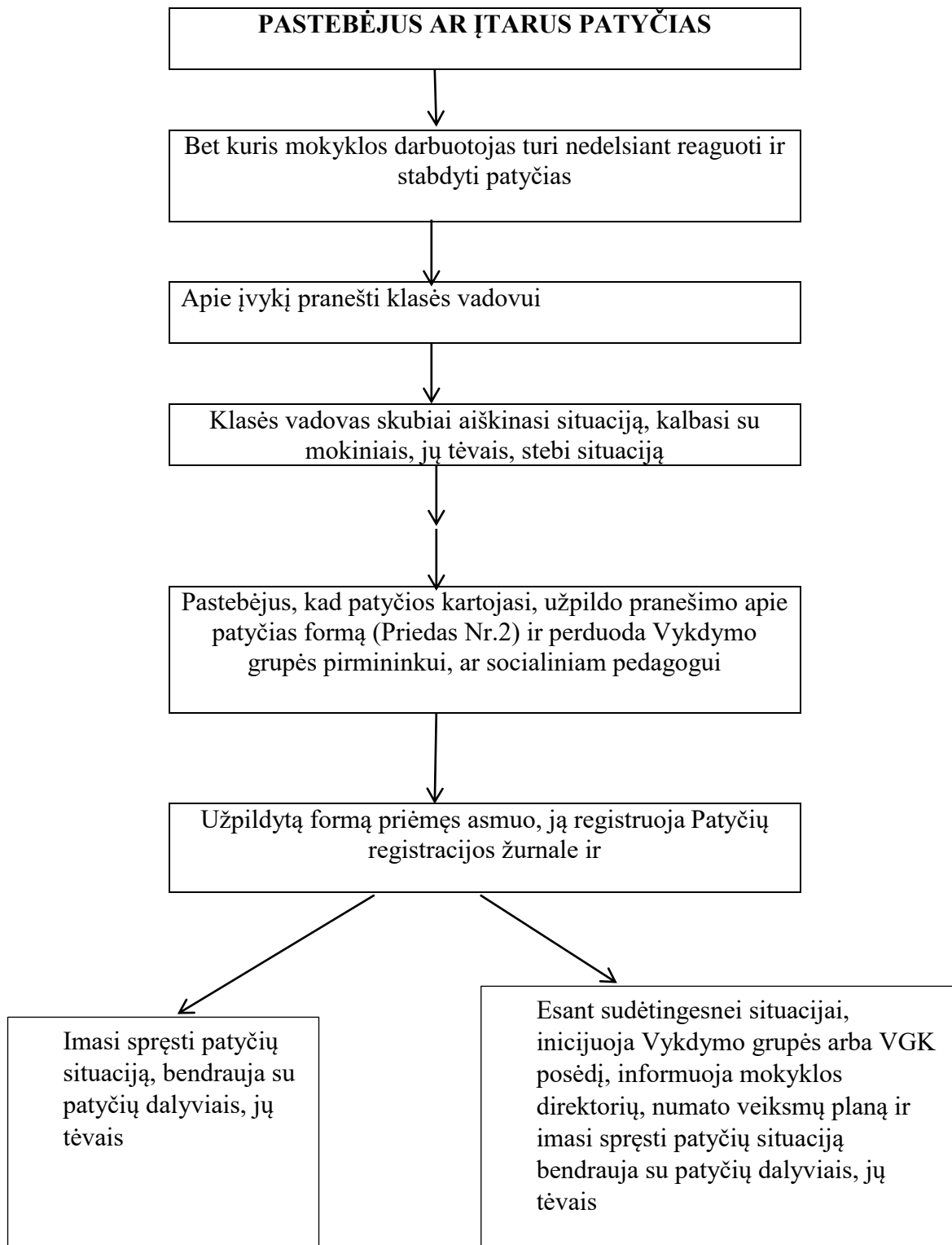
21. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

23. Kiekvienų mokslo metų pabaigoje atliekama anoniminė mokinių, jų tėvų ir mokytojų apklausa, siekiant išsiaiškinti patyčių situaciją mokykloje. Duomenys apibendrinami ir pagal gautus rezultatus sudaromas veiklų planas kitiems mokslo metams.

VILNIAUS LEVO KARSAVINO MOKYKLOS
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS

PAGRINDINĖS ĮGYVENDINIMO GAIRĖS

Siekiant įtraukti visą mokyklos bendruomenę į kovą su patyčiomis: kiekvienas, pastebėjęs ar įtaręs patyčias, nepriklausomai nuo besityčiojančių amžiaus ar pareigų, turi jas stabdyti ir registruoti raštu. Žemiau bendrais bruožais pateikiame mokyklos bendruomenės atsakomybes stabdant patyčias.

I. Mokiniai ir tėvai/globėjai

Mokyklos mokiniai bus supažindinti, kad patyčios yra pasikartojantys veiksmai ir žodžiai, kurie skaudina kitą. Mokykloje draudžiama tyčiotis:

- žodžiu (pravardžiuoti, grasinti, erzinti, skleisti gandus)
- veiksniu (mušti, spirti, gadinti daiktus)
- elektroninėje erdvėje (siųsti skaudinančias žinutes, paveikslėlius)

Vaikai drąsinami atvirai kalbėti apie patyčias ir būtinai pasakyti apie tai suaugusiam (mokyklos darbuotojui, tėvams). Efektyviausiai patyčios sprendžiamos tik tuomet, kai suaugęs apie tai žino ir padeda rasti bendrus sprendimus.

Svarbu, kad mokinys apie patirtas patyčias iš suaugusio asmens (mokytojo ar kito mokyklos darbuotojo) papasakotų socialiniam pedagogui/ mokyklos administracijai ir savo tėvams/globėjams, kuriems rekomenduojama raštu kreiptis į mokyklos administraciją. Kai mokykloje mokinys tyčiojasi iš suaugusio asmens, darbuotojas raštu praneša apie tai administracijai. Apie tokį elgesio taisyklių nesilaikymą nedelsiant informuojami mokinio tėvai.

II. Mokyklos darbuotojai

Du kart per metus vykdo anoniminę vaikų apklausą. Siekiama identifikuoti patyčių mastą, vietas mokykloje, kur jos vyksta dažniausiai. Atsižvelgiant į duomenis, rengiamas patyčių prevencijos priemonių planas, kurį vykdys visa mokyklos bendruomenė. Mokyklos darbuotojai, sužinoję apie patyčias, jas stabdo, fiksuoja tokius atvejus raštu ir perduoda informaciją socialiniam pedagogui arba klasės vadovui. Tolimesni sprendimai priimami vadovaujantis Vilniaus Levo Karsavino mokyklos patvirtintais dokumentais. Patyčių dalyviams mokykloje, esant poreikiui, teikiama pagalba. Jei mokykloje nebus galimybės suteikti pagalbą, dalyviai bus nukreipiami į kitą Savivaldybės švietimo pagalbos įstaigą.

Klasės vadovai vykdo *patyčių stebėseną ir prevenciją* savo klasėje:

- su socialiniu pedagogu bent tris kartus per mokslo metus išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis;

- klasių vadovai klasės valandėlių metu kreipia dėmesį ir aptaria su vaikais žodines, fizines, socialines, elektronines patyčias (jų atpažinimą, ypatumus ir tinkamą reagavimą) pasirinkta forma;
- klasių vadovai kiekvieno tėvų susirinkimo metu skiria laiko mikroklimato klasėje aptarimui. Su tėvais aptariamos žodinės, fizinės, socialinės, elektroninės patyčios (jų atpažinimas, ypatumai ir tinkamas reagavimas), konkrečios probleminės situacijos klasėje bei jų sprendimai. Svarbi dalis – tėvų motyvavimas atpažinti ir tinkamai reaguoti į patyčias.

3. Klasės vadovas vykdo *patyčių intervenciją* savo klasėje:

gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

- užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr.2);
- organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose; jei įmanoma, apie patyčių atvejį tėvai informuojami telefonu, vaikui girdint;
- nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniai patyčių atvejui, kreipiasi į mokyklos vaiko gerovės komisiją ar konkrečius Mokyklos tvarkos apraše nurodytus asmenis ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

VILNIAUS LEVO KARSAVINO MOKYKLA PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

Pranešimo data

Ugdymo įstaigos pavadinimas **Vilniaus Levo Karsavino mokykla**

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.);	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Mokyklos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Vaiku patyrusiu patyčias:	
Vaiku, kuris tyčiojosi:	

Stebėtojai:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais mokyklos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	